

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องการรับชมโทรทัศน์ร่วมกันของผู้ชมในชุมชนชนบท หมู่บ้านสันมงคล อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจถึงพฤติกรรมการร่วมรับชมโทรทัศน์ของผู้ชมในชุมชนชนบทที่ตอบสนองความต้องการด้านสังคมและจิตใจ ในการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเบื้องต้นทำการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเพื่อกลั่นกรองหาครัวเรือนที่รับชมโทรทัศน์ร่วมกันโดยใช้แบบสอบถามจะถามทุกหลังคาเรือนในหมู่บ้าน หลังจากนั้นจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) มีด้วยกันทั้งหมด 70 หลังคาเรือน โดยผู้วิจัยต้องการทำการศึกษาวิจัยเพื่อค้นหา รูปแบบพฤติกรรมการร่วมรับชมรายการทางโทรทัศน์ของผู้ชมในชุมชนชนบท และผลการรับชมโทรทัศน์ของผู้ชมในชุมชนนั้นตอบสนองต่อความต้องการด้านสังคมและจิตใจอย่างไร

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และปัญหาของการศึกษาวิจัยนี้

1. รูปแบบพฤติกรรมการร่วมรับชมโทรทัศน์ของผู้ชม เป็นรูปแบบพฤติกรรมที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้ชม โดยความสัมพันธ์ในแต่ละกลุ่มผู้ชมที่รับชมโทรทัศน์ร่วมกันนั้นมีปัจจัยที่ทำให้เกิดการรวมตัวของแต่ละกลุ่มแตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยขอสรุปพฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ร่วมกันตามระดับความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้ชมดังนี้

1.1. พฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ร่วมกันของกลุ่มความสัมพันธ์ภายในครัวเรือน

การรับชมโทรทัศน์ของกลุ่มผู้ชมกลุ่มนี้เกิดขึ้นเป็นกิจวัตรประจำวันต่อเนื่องตั้งแต่ในช่วงเย็นจนถึงช่วงดึก ตั้งแต่เวลา 18.00 น.- 22.00 น. โดยช่วงเย็น เวลาประมาณ 18.00 น.- 20.00 น. จะรับชมโทรทัศน์ระหว่างการรับประทานอาหาร รวมทั้งการสนทนาร่วมกัน เมื่อรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ชมจะทำการเก็บสำหรับอาหารรวมทั้งล้างจานในช่วงเวลาโฆษณา และเริ่มรับชมร่วมกันอีกครั้งหนึ่งหลังจากทำความสะอาดและเก็บสำหรับอาหารเรียบร้อยแล้ว การรับชมโทรทัศน์ลักษณะนี้จะพบได้ในครัวเรือนที่มีสมาชิกมากกว่า 1 คน และยังพบว่าการรับชมโทรทัศน์ของกลุ่มความสัมพันธ์ดังกล่าว ยังเกี่ยวข้องกับสถานที่ในการจัดวางเครื่องรับโทรทัศน์รวมทั้ง จำนวนเครื่องรับโทรทัศน์ในบ้าน ซึ่งพบว่าครัวเรือนที่มีโครงสร้างที่เป็นแบบครอบครัวเดี่ยวและลูกอยู่ในวัยเด็ก จะจัดวางโทรทัศน์ไว้ในบริเวณห้องนอน มากกว่าครอบครัวเดี่ยวที่มีลูกอยู่ในวัยรุ่น หรือวัยผู้ใหญ่ขณะที่

ครอบครัวขยาย และครอบครัวเดี่ยวที่มีลูกอยู่ในวัยรุ่นมักจะจัดวางโทรทัศน์ไว้ในบริเวณห้องโถงอเนกประสงค์กลางบ้าน ส่วนครัวเรือนที่มีจำนวนเครื่องรับโทรทัศน์มากกว่า 1 เครื่องมีแนวโน้มที่รับชมเป็นกลุ่มย่อยมากกว่าครัวเรือนที่มีโทรทัศน์แค่ 1 เครื่อง แต่ก็ยังเป็นการรับชมโทรทัศน์ร่วมกันเป็นกลุ่ม จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่าระหว่างสมาชิกในครัวเรือนนั้นมีแบ่งกลุ่มผู้รับชมย่อยเป็น 5 ประเภทด้วยกันดังนี้

1.1.1. การรับชมโทรทัศน์ร่วมกัน ระหว่างพ่อ แม่ และลูก

ลักษณะการรับชมของผู้รับชมกลุ่มนี้จะพบได้ในครอบครัวเดี่ยว ขนาดเล็ก

1.1.2. การรับชมโทรทัศน์ร่วมกันระหว่าง แม่และลูกสาว

ลักษณะการรับชมของผู้รับชมกลุ่มนี้ ผู้ชมจะเป็นแฟนรายการประเภทละครหลังข่าว ทางช่อง 7 และช่อง 5 และกลุ่มผู้รับชมกลุ่มนี้มีความสัมพันธ์ค่อนข้างลึกซึ้ง เนื่องจากเป็นเพศเดียวกันส่วนบทสนทนาระหว่างการรับชมผู้รับชมกลุ่มนี้กลุ่มนี้จึงเป็นบทสนทนาที่ เกี่ยวข้องกับบทละคร รวมทั้งบทสนทนาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัว

1.1.3. การรับชมโทรทัศน์ร่วมกันระหว่างสามีและภรรยา

ลักษณะการรับชมโทรทัศน์ของผู้รับชมกลุ่มนี้ มักจะเป็นรายการประเภทข่าว เพื่อเกาะติดประเด็นหรือสถานการณ์ทางการเมือง ซึ่งระหว่างการรับชมก็จะมีบทสนทนา แสดงความคิดเห็นของทั้งสองฝ่าย รวมทั้งแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในเนื้อหารายการที่รับชมร่วมกัน

1.1.4. การรับชมโทรทัศน์ร่วมกันระหว่างตาและหลาน

ลักษณะการรับชมโทรทัศน์ร่วมกันของผู้รับชมกลุ่มนี้ เป็นการรับชมเพื่อสนองตอบความต้องการของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเท่านั้น (หลาน) โดยที่อีกฝ่ายหนึ่งให้ความสนใจกับตัวผู้ชมอีกคนหนึ่งมากกว่าตัวเนื้อหารายการ เพราะจุดประสงค์หลักในการนั่งรับชมนั้นเพื่อต้องการที่จะดูแลหลานและนั่งเป็นเพื่อนหลานเท่านั้น

- 1.1.5. การรับชมโทรทัศน์ร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวและผู้มาอาศัยอยู่ครัวเรือน
 ลักษณะการรับชมโทรทัศน์ร่วมกันของกลุ่มผู้รับชมประเภทนี้ขึ้นอยู่กับการตอบรับ
 ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวว่าจะให้ผู้อาศัยในครัวเรือนเป็นความสัมพันธ์
 ประเภทไหน อย่างไรก็ตามจากการวิจัยพบว่าการรับชมโทรทัศน์ของกลุ่มผู้รับชม
 ประเภทนี้เกิดขึ้นเป็นประจำเช่นเดียวกับกลุ่มผู้รับชมที่มีความสัมพันธ์ในครัวเรือน
 แบบอื่นๆ
- 1.2. **พฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ร่วมกันของของกลุ่มความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่สมาชิกใน
 ครอบครั** พฤติกรรมการรับชมลักษณะดังกล่าวจะเป็นการรับชมระหว่างบุคคลที่มีความ
 สนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี กลุ่มผู้รับชมกลุ่มนี้ มักจะมีรสนิยามในการดูโทรทัศน์ที่
 คล้ายคลึงกัน ดังนั้นรายการที่ดูร่วมกันส่วนใหญ่มักจะเป็นรายการที่ชอบเหมือนกัน การ
 รับชมโทรทัศน์ร่วมกันของคนกลุ่มนี้จะเป็นไปอย่างสม่ำเสมอในช่วงกลางวัน และกลุ่มผู้ที่
 รับชมโทรทัศน์ มักจะเป็นเพศเดียวกัน ขณะรับชมผู้ชมมักจะมีการสนทนาโดยหัวเรื่อง
 สนทนาจะสืบเนื่องมาจากเนื้อหารายการที่กำลังรับชมอยู่ในขณะนั้น หรือไม่พูดคุย
 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องชีวิตประจำวันของแต่ละคน การรับชมในลักษณะนี้ยัง
 รวมถึงครัวเรือนที่ไม่มีโทรทัศน์และออกไปอาศัยครัวเรือนอื่นดูอยู่เป็นประจำ ซึ่งลักษณะ
 การรับชมเช่นนี้จะไปค่อนข้างต่อเนื่องและยาวนานเป็นปี และผู้ชมที่ออกไปอาศัยดูจะ
 มีความรู้สึกผูกพันสนิทสนมกับครอบครัวที่ตนไปอาศัยรับชม และกลายเป็นส่วนหนึ่งของ
 ครอบครัที่คอยช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันและกัน
- 1.3. **พฤติกรรมการรับชมโทรทัศน์ร่วมกันในบางโอกาส** การรับชมลักษณะนี้จะพบได้ใน
 ร้านขายของชำในหมู่บ้าน ตลาด บ้านของคนรู้จักคุ้นเคยกัน พรรคพวกเดียวกัน การรับชม
 ร่วมกันลักษณะนี้เกิดจากความต้องการเพื่อน ความมีส่วนร่วมและความต้องการ
 บรรยากาศที่สนุกสนานในการดู โดยตัวเนื้อหารายการที่คนกลุ่มนี้มักจะดูด้วยกันคือ
 รายการประเภท กีฬามวย ฟุตบอล การถ่ายทอดสดกีฬา โอลิมปิก รายการเกมโชว์ ที่มี
 การแข่งขันและมีการลุ้นเชียร์ ในบางครั้งการรับชมลักษณะนี้จะมีเรื่องของการพนัน
 ระหว่างผู้ชมร่วมกันเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ปัจจุบันได้ลดลงมาแล้ว จำนวนเงินที่พนันกันจะ
 น้อยมากเป็นการเล่นเพื่อให้เกิดความสนุกสนานในกลุ่มผู้รับชม กลุ่มผู้รับชมลักษณะนี้
 มักจะเป็นกลุ่มผู้ชมที่มี ความชอบที่คล้ายคลึงกัน การรับชมอย่างต่อเนื่องของคนกลุ่มนี้ทำ
 เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและจะมีความไว้วางใจกันมากขึ้น นอกเหนือจากการรับชม
 โทรทัศน์ร่วมกันแล้วกลุ่มผู้ชมดังกล่าวยังมีการพบปะสังสรรค์ร่วมกันในบางโอกาส

2. การร่วมรับชมโทรทัศน์ของผู้ชมในชุมชนชนบทสนองต่อความต้องการด้านสังคม ดังนี้

2.1. ความต้องการมีส่วนร่วมในสังคม

มนุษย์เราทุกคนต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและร่วมอยู่ในสังคมไม่ว่าสังคมขนาดเล็กอย่างเช่นสังคมครอบครัวหรือสังคมในระดับชุมชน จากการศึกษาวิจัยพบว่า การรับชมโทรทัศน์ร่วมกันถือเป็นกิจกรรมทางสังคมกิจกรรมหนึ่งที่สามารถทำให้คนมารวมตัวเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมด้วยกัน โดยผ่านตัวสื่อโทรทัศน์และการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างการรับชม โดยปัจจัยที่ทำให้มนุษย์เราต้องการมีส่วนร่วมในสังคมคือ

- 2.1.1. **เป้าหมายของกลุ่มหรือกิจกรรมกลุ่มมีความดึงดูดใจ** การรับชมโทรทัศน์ร่วมกันโดยเฉพาะในกลุ่มผู้ชมที่ร่วมรับชมกันในบางโอกาสเป็นลักษณะการรวมตัวของผู้ชมที่มีจุดมุ่งหมายในการรับชม เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินในการรับชมร่วมกัน รวมทั้งความดึงดูดใจของเนื้อหารายการที่รับชมร่วมกัน
- 2.1.2. **ความเป็นเครือญาติ** การเป็นเครือญาติเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการรวมตัวทางสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ การรับชมโทรทัศน์ร่วมกันมักจะเกิดขึ้นในระหว่างสมาชิกที่เป็นเครือญาติ ทั้งนี้เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด
- 2.1.3. **ความชอบพอกันและกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม** ลักษณะของการรับชมโทรทัศน์ร่วมกันในกลุ่มที่มีความชอบพอกัน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ชมอยากรวมตัวรับชมโทรทัศน์ร่วมกัน
- 2.1.4. **การทำให้เป็นจุดขายของ** พบได้ในกลุ่มผู้รับชมโทรทัศน์ในบริเวณร้านขายของชำและในตลาด

3. การร่วมรับชมโทรทัศน์ของผู้ชมในชุมชนชนบทสนองตอบความต้องการด้านจิตใจดังนี้

3.1. ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันของกลุ่มผู้รับชม

การรับชมโทรทัศน์ร่วมกันเป็นการแสดงความเอื้ออาทรของกลุ่มผู้ชมอย่างหนึ่ง ซึ่งพบได้ในกลุ่มผู้รับชมที่สนิทสนมและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี การแสดงออกความเอื้ออาทรไม่ได้เป็นการเรียกร้องของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด แต่เป็นการกระทำที่เต็มใจและพึงพอใจที่จะทำและทำไปด้วยความเคยชิน เช่นการไปดูโทรทัศน์บ้านเพื่อนเพราะเพื่อนอยู่คนเดียวในบ้าน

3.2. คลายความเหงาและความต้องการมีเพื่อน

การรับชมโทรทัศน์ร่วมกันเพื่อคลายเหงา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ชมที่อาศัยอยู่เพียงคนเดียวในครัวเรือนมักจะเหงาและต้องการเพื่อนดูโทรทัศน์ เพราะการรับชมในบ้านคนเดียว นั้นไม่มีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างการรับชม ผู้ชมกลุ่มนี้จึงตอบสนองความต้องการในการรับชมโทรทัศน์ร่วมกันโดยออกมารับชมโทรทัศน์บ้านคนที่สนิทสนม หรือไม่ก็ร้านขายของชำในหมู่บ้าน เพื่อหาเพื่อนคุยระหว่างการรับชมโทรทัศน์

3.3. เสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม

การรับชมโทรทัศน์ร่วมกันเป็นโอกาสในการที่สมาชิกในครอบครัวใช้เวลาของครอบครัวร่วมกัน และเพื่อให้มีเรื่องราวในการสนทนาพูดคุยกับผู้อื่น และเป็นการกระชับความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ชมด้วยกัน

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งต้องทำการตรวจสอบข้อมูล เพื่อความถูกต้อง ผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบโดยการสังเกตการณ์ การรับชมโทรทัศน์ร่วมกันของผู้ให้ข้อมูลหลัก แต่เนื่องจากสถานที่ในการรับชมโทรทัศน์ในบางครัวเรือนเป็นบริเวณห้องนอนซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนตัว รวมทั้งเวลาที่รับชมอยู่ในช่วงเย็นถึงดึกเป็นช่วงเวลาพักผ่อนทำให้การตรวจสอบข้อมูลในบางครัวเรือนไม่สามารถทำได้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. เนื่องจากร้านขายของชำในหมู่บ้านเป็นสถานที่ๆพบปะสังสรรค์ของคนในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ดังนั้นร้านขายของชำในหมู่บ้านควรมีการปรับปรุงพัฒนาสถานที่บริเวณร้านให้ดียิ่งขึ้น เพื่อจะได้กระตุ้นให้ผู้ที่มาซื้อของนั่งรับชมโทรทัศน์ร่วมกันมากยิ่งขึ้น
2. เนื่องจากมีข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ ดังนั้นการรับชมโทรทัศน์ร่วมกันของผู้ให้ข้อมูลหลักจึงจำกัดอยู่แค่สถานีโทรทัศน์บางช่องเท่านั้น ซึ่งทำให้โอกาสในการรับชมโทรทัศน์ร่วมกันรายการในช่องสัญญาณอื่นมีน้อยกว่าพื้นที่ในเมือง ในกรณีนี้ทางผู้รับผิดชอบในหมู่บ้านหรือหน่วยงานของภาครัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรจะหาวิธีการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงการรับส่งสัญญาณสถานีโทรทัศน์ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต

เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแค่ในหมู่บ้านสันมงคล ซึ่งเป็นหมู่บ้านในจังหวัดภาคเหนือโดยมี ประเด็นทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ในท้องถิ่นทางภาคเหนือเข้ามาเกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นประเด็นที่สามารถนำไปเป็นแนวทางการวิจัยศึกษาวิจัยการรับชมโทรทัศน์ร่วมกันของผู้ชมในพื้นที่ที่มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรม เช่น การรับชมโทรทัศน์ร่วมกันของผู้ชมในพื้นที่ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง